

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Biroul permanent al Parlamentului Republicii Moldova

În conformitate cu prevederile art. 73 din Constituția Republicii Moldova și al art. 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative (asigurarea legitimității constituționale a componenței comisiilor de evaluare).

Anexe: 1. Proiectul de lege – 2 *file*
2. Nota de fundamentare – 6 *file*

Digitally signed by Ivanov Serghei
Date: 2026.10.16 09:58:08 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

Digitally signed by Cuiumju Constantin
Date: 2026.10.16 10:38:34 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

Digitally signed by Usatii Renato
Date: 2026.10.16 10:55:34 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

Deputat în Parlament

Digitally signed by Berlinschii Alexandr
Date: 2026.10.16 08:56:05 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

Digitally signed by Grițco Elena
Date: 2026.10.16 09:11:01 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

Digitally signed by Margarint Nicolae
Date: 2026.10.16 09:48:51 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

pentru modificarea Legii nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative (asigurarea legitimității constituționale a componenței comisiilor de evaluare)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică

Art. I. – Legea nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 325–327, art. 581), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 7:

alineatul (3) se completează cu punctul 5), cu următorul cuprins:

„5) declararea neconstituționalității dispozițiilor legale care au permis numirea sa în funcție;”

după alineatul (3) se introduce alineatul (3¹), cu următorul cuprins:

„(3¹) În cazul prevăzut la alin. (3) pct. 5), calitatea de membru al comisiei de evaluare încetează de drept de la data întrunirii condițiilor prevăzute la punctul menționat, dar nu mai devreme de data intrării în vigoare a dispozițiilor care instituie acest temei. Încetarea mandatului se constată prin hotărâre a Parlamentului, care are caracter constatator. Neadoptarea hotărârii respective nu împiedică producerea efectelor încetării de drept a mandatului.”

la alineatul (5), textul „pct.1)–3)” se substituie cu textul „pct.1)–3) și 5)”.

Art. II. – Dispoziții finale și tranzitorii

(1) La data intrării în vigoare a prezentei legi încetează de drept mandatele membrilor Comisiei de evaluare a procurorilor care au fost numiți prin aplicarea procedurii derogatorii prevăzute la art. 6 alin. (5¹) din Legea nr. 252/2023, în redacția Legii nr. 26 din 5 martie 2026, declarată neconstituțională prin hotărârea Curții Constituționale pronunțată la 15 octombrie 2026.

(2) În termen de 5 zile lucrătoare de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Parlamentul constată prin hotărâri individuale încetarea mandatelor prevăzute la alin. (1) și dispune actualizarea componenței nominale a Comisiei de evaluare a

procurorilor. Neadoptarea hotărârilor constatatoare în termenul stabilit nu afectează încetarea de drept a mandatelor.

(3) În termen de 15 zile lucrătoare de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Parlamentul inițiază procedura de completare a locurilor devenite vacante, cu respectarea prevederilor art. 6 alin. (1) și (5) și ale art. 7 alin. (1) din Legea nr. 252/2023.

Art. III. – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTĂ DE FUNDAMENTARE

la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative (asigurarea legitimității constituționale a componenței comisiilor de evaluare)

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative (asigurarea legitimității constituționale a componenței comisiilor de evaluare) este elaborat și înregistrat de către un grup de deputați în Parlamentul Republicii Moldova, membri ai fracțiunii „Partidul nostru”.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Temeiul juridic al elaborării proiectului îl constituie art. 73 din Constituția Republicii Moldova, care consacră dreptul deputaților de a exercita inițiativa legislativă, precum și prevederile Regulamentului Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996, și ale Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Necesitatea elaborării proiectului rezultă din declararea neconstituționalității dispozițiilor legale care au permis modificarea procedurii de numire a membrilor internaționali ai comisiilor de evaluare externă a judecătorilor și procurorilor. Prin hotărârea pronunțată la 15 octombrie 2026, Curtea Constituțională a declarat neconstituționale prevederile art. 6 alin. (5¹) din Legea nr. 65/2023 și din Legea nr. 252/2023, introduse prin Legea nr. 26 din 5 martie 2026. Dispozițiile declarate neconstituționale au permis numirea membrilor propuși de partenerii de dezvoltare cu votul majorității deputaților aleși, în cazul în care aceștia nu întruneau, la prima votare, majoritatea calificată de trei cincimi din deputații aleși. Hotărârea Curții Constituționale a evidențiat încălcarea exigențelor constituționale privind procedura adoptării legilor organice, în condițiile în care modificările respective au fost introduse printr-un amendament care nu avea o legătură indispensabilă cu obiectul proiectului de lege adoptat în prima lectură. Această constatare, precum și necesitatea asigurării legitimității și credibilității comisiilor de evaluare, au determinat elaborarea prezentei inițiative legislative.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Legea nr. 252/2023 reglementează evaluarea externă a integrității etice și financiare a judecătorilor și procurorilor, precum și modul de constituire, organizare și funcționare a comisiilor de evaluare. Potrivit art. 6 alin. (1) din această lege, fiecare comisie de evaluare este formată din nouă membri, dintre care patru sunt cetățeni ai Republicii Moldova, propuși de fracțiunile parlamentare, iar cinci sunt propuși de partenerii de dezvoltare. Regula generală de numire presupune votul a trei cincimi din deputații aleși. Instituirea unei majorități calificate pentru numirea membrilor comisiilor de evaluare urmărește asigurarea unui nivel sporit de susținere parlamentară, care să depășească limitele majorității politice de moment. Această garanție prezintă o importanță deosebită în cazul comisiilor de evaluare, având în vedere atribuțiile acestora, caracterul excepțional al procesului de evaluare externă și consecințele pe care deciziile adoptate le pot avea asupra carierei judecătorilor și procurorilor. Cu toate acestea, prin Legea nr. 26 din 5 martie 2026, Parlamentul a introdus un mecanism derogatoriu care a permis reducerea pragului necesar pentru numirea membrilor internaționali ai comisiilor de evaluare.

În baza acestor dispoziții, la 6 martie 2026, Parlamentul a numit doi membri ai Comisiei de evaluare a procurorilor, Herman von Hebel și Bernard Lavigne, cu votul a 53 de deputați, în condițiile în care majoritatea calificată prevăzută de reglementarea generală presupunea cel puțin 61 de voturi.

Ulterior, la 15 octombrie 2026, Curtea Constituțională a declarat neconstituționale prevederile care au permis aplicarea mecanismului derogatoriu.

Curtea a constatat că normele respective au fost introduse într-un proiect de lege care avea un obiect de reglementare diferit, referitor la consolidarea protecției judecătorilor și procurorilor prin modificarea legislației contravenționale și penale.

Deși ambele inițiative vizau, în sens larg, domeniul justiției, Curtea Constituțională a constatat lipsa legăturii indispensabile dintre obiectul proiectului de lege examinat în prima lectură și amendamentul prin care a fost modificată procedura de numire a membrilor comisiilor de evaluare.

În consecință, a fost constatată încălcarea art. 74 alin. (1) din Constituție, care stabilește condițiile constituționale pentru adoptarea legilor organice.

Autorii proiectului consideră că declararea neconstituționalității normelor care au permis efectuarea unor asemenea numiri generează o problemă serioasă de legitimitate instituțională și de încredere publică în mecanismul de evaluare externă.

Este dificil de conciliat obiectivul consolidării statului de drept și al integrității justiției cu menținerea unei situații instituționale rezultate din aplicarea unor dispoziții legislative a căror neconstituționalitate a fost constatată ulterior.

Comisiile de evaluare sunt instituite pentru a verifica respectarea unor standarde înalte de integritate, legalitate și conduită profesională de către judecători și procurori. În opinia autorilor, aceleași exigențe de legalitate și credibilitate trebuie respectate și în procesul de constituire a organismelor care realizează evaluarea.

În acest context, menținerea mandatelor dobândite prin aplicarea unor norme declarate neconstituționale poate genera îndoieli în societate cu privire la legitimitatea componenței comisiilor de evaluare și poate afecta percepția publică asupra reformei justiției în ansamblu.

Problema este cu atât mai importantă cu cât evaluarea externă reprezintă o procedură excepțională, în cadrul căreia sunt analizate aspecte sensibile privind integritatea, averea și conduita profesională a judecătorilor și procurorilor.

Credibilitatea unui asemenea mecanism nu depinde exclusiv de rezultatele evaluărilor, ci și de respectarea unor standarde riguroase în procesul de selectare și numire a persoanelor care realizează evaluarea.

În acest sens, autorii proiectului consideră necesară instituirea unui mecanism legislativ distinct, care să reglementeze consecințele declarării neconstituționalității dispozițiilor legale ce au permis numirea membrilor comisiilor de evaluare.

În prezent, art. 7 din Legea nr. 252/2023 reglementează cazurile de încetare a calității de membru al comisiei de evaluare, fără a prevedea expres o asemenea situație.

Prin urmare, proiectul urmărește completarea cadrului normativ existent și stabilirea unor consecințe juridice clare pentru situațiile în care dispozițiile legale care au permis numirea în funcție sunt declarate neconstituționale.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul are drept obiectiv principal consolidarea legitimității constituționale și a credibilității instituționale a comisiilor de evaluare externă a judecătorilor și procurorilor.

Inițiativa urmărește instituirea unui temei distinct de încetare a calității de membru al comisiei de evaluare în cazul declarării neconstituționalității dispozițiilor legale care au permis numirea acestuia în funcție.

În acest scop, se propune completarea art. 7 alin. (3) din Legea nr. 252/2023 cu un nou temei de încetare a calității de membru al comisiei de evaluare, formulat după cum urmează:

„declararea neconstituționalității dispozițiilor legale care au permis numirea sa în funcție”. Noua reglementare are caracter general și impersonal, fiind aplicabilă situațiilor juridice care întrunesc condițiile prevăzute de lege.

Aceasta nu se referă la conduita profesională a membrului, la îndeplinirea atribuțiilor sale sau la eventuale abateri disciplinare, ci la conformitatea constituțională a cadrului legal în temeiul căruia a fost realizată numirea în funcție.

Prin urmare, încetarea mandatului în această situație nu reprezintă o sancțiune disciplinară, ci un efect juridic distinct, instituit de legiuitor.

Totodată, prin dispozițiile finale și tranzitorii ale proiectului se propune aplicarea noii reglementări asupra mandatelor membrilor Comisiei de evaluare a procurorilor numiți prin aplicarea procedurii derogatorii prevăzute la art. 6 alin. (5¹) din Legea nr. 252/2023, în redacția Legii nr. 26 din 5 martie 2026, declarată neconstituțională prin hotărârea Curții Constituționale din 15 octombrie 2026.

Se prevede expres că mandatele respective încetează de drept la data intrării în vigoare a noii legi. Această soluție urmărește eliminarea incertitudinilor privind modalitatea de aplicare a noului temei legal și asigurarea unui tratament juridic uniform pentru mandatele care intră sub incidența dispozițiilor tranzitorii.

În vederea formalizării efectelor încetării de drept a mandatelor, proiectul stabilește obligația Parlamentului de a adopta, în termen de cinci zile lucrătoare, hotărâri individuale cu caracter constatat și de a actualiza componența nominală a Comisiei de evaluare a procurorilor. Hotărârile Parlamentului nu vor constitui acte de revocare discreționară, ci acte prin care se constată intervenirea unei situații juridice expres reglementate de lege.

În același timp, proiectul prevede că neadoptarea hotărârilor constatatoare în termenul stabilit nu împiedică producerea efectelor încetării de drept a mandatelor.

Pentru asigurarea continuității activității Comisiei de evaluare a procurorilor, proiectul stabilește obligația Parlamentului de a iniția, în termen de 15 zile lucrătoare de la intrarea în vigoare a legii, procedura de completare a locurilor devenite vacante.

Numirea noilor membri se va efectua cu respectarea procedurii generale și a cerințelor legale prevăzute la art. 6 alin. (1) și (5) și la art. 7 alin. (1) din Legea nr. 252/2023.

Prin aceste modificări, proiectul urmărește restabilirea credibilității procedurii de constituire a comisiilor de evaluare, fără a interveni asupra criteriilor de evaluare, competențelor comisiilor sau procedurilor de examinare a subiecților evaluării.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

În procesul elaborării proiectului au fost examinate mai multe posibilități de reglementare. Prima opțiune a fost menținerea cadrului normativ actual, fără instituirea unor consecințe legislative asupra mandatelor persoanelor numite prin aplicarea dispozițiilor declarate neconstituționale.

Această soluție nu a fost reținută, deoarece autorii consideră că simpla eliminare a normelor neconstituționale pentru viitor nu răspunde în mod suficient problemelor de credibilitate instituțională generate de aplicarea acestora în procedura de numire.

A doua opțiune a constat în reglementarea posibilității revocării membrilor respectivi de către Parlament.

Această soluție nu a fost reținută, deoarece revocarea presupune, de regulă, existența unor temeiuri specifice referitoare la statutul, conduita sau activitatea titularului mandatului.

În situația analizată, problema nu privește comportamentul individual al persoanelor numite, ci cadrul normativ care a permis numirea acestora.

Din acest motiv, a fost considerată mai potrivită instituirea unui temei distinct de încetare de drept a calității de membru.

A treia opțiune analizată a fost instituirea unei proceduri speciale de reconfirmare a mandatelor printr-un nou vot parlamentar.

Această soluție nu a fost reținută, deoarece ar introduce o procedură suplimentară de confirmare a unor mandate deja constituite, fără a elimina integral problemele de credibilitate instituțională care au determinat elaborarea proiectului.

Autorii au optat pentru o reglementare care stabilește expres consecințele juridice ale declarării neconstituționalității normelor de numire și permite ocuparea locurilor devenite vacante prin procedura generală prevăzută de lege.

Soluția propusă urmărește asigurarea clarității și previzibilității cadrului normativ aplicabil componentei comisiilor de evaluare.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Proiectul are impact direct asupra Parlamentului Republicii Moldova, Comisiei juridice, pentru numiri și imunități și Comisiei de evaluare a procurorilor.

Implementarea prevederilor va presupune constatarea încetării de drept a mandatelor care intră sub incidența noii reglementări, actualizarea componentei nominale a comisiei și inițierea procedurii de ocupare a locurilor devenite vacante. Aceste activități vor fi realizate de autoritățile existente, în limitele competențelor prevăzute de legislație. Proiectul nu presupune crearea unor autorități noi și nici modificarea structurii generale a mecanismului de evaluare externă. Încetarea mandatelor vizate poate determina necesitatea unor ajustări temporare în organizarea activității Comisiei de evaluare a procurorilor, inclusiv în ceea ce privește planificarea ședințelor și respectarea cerințelor privind cvorumul.

Pentru limitarea acestor efecte, proiectul instituie un termen de 15 zile lucrătoare pentru inițierea procedurii de completare a locurilor devenite vacante.

Impactul instituțional urmărit este consolidarea încrederii publice în legalitatea și legitimitatea procedurii de constituire a comisiilor de evaluare.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Implementarea proiectului nu presupune cheltuieli suplimentare semnificative din bugetul de stat.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Proiectul nu are impact direct asupra sectorului privat.

4.4. Impactul social

Proiectul urmărește consolidarea încrederii societății în respectarea Constituției, în funcționarea instituțiilor publice și în procesul de reformare a sistemului justiției. Evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor reprezintă un mecanism de interes public major, care are drept scop verificarea integrității și sporirea încrederii cetățenilor în justiție. Pentru realizarea acestui obiectiv este esențial ca însăși procedura de constituire a comisiilor de evaluare să beneficieze de credibilitate și legitimitate instituțională. Autorii proiectului consideră că respectarea Constituției trebuie să reprezinte o exigență fundamentală nu doar pentru persoanele supuse evaluării, ci și pentru mecanismele instituționale create în vederea realizării acesteia. Prin urmare, inițiativa are ca finalitate promovarea unei abordări consecvente privind respectarea principiilor statului de drept și a supremației Constituției.

Totodată, proiectul urmărește să contribuie la consolidarea responsabilității autorităților publice pentru respectarea procedurilor constituționale în procesul de adoptare a legilor și de constituire a instituțiilor.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu este aplicabil

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil

4.5. Impactul asupra mediului

<i>Nu este aplicabil</i>
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Prezenta inițiativă prezintă relevanță pentru consolidarea statului de drept și a responsabilității instituționale în procesul de reformare a justiției. În opinia comună CDL-AD(2026)014, Comisia de la Veneția și Direcția Generală Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei au subliniat importanța transparenței și caracterului incluziv al procesului legislativ, inclusiv în cazul modificărilor referitoare la mecanismul de numire a membrilor internaționali ai comisiilor de evaluare. De asemenea, au fost formulate recomandări privind individualizarea procedurii de vot și asigurarea unui interval suficient pentru negocieri între majoritatea și opoziția parlamentară în cazul aplicării mecanismelor anti-blocaj. Aceste constatări evidențiază importanța respectării standardelor democratice și a garanțiilor procedurale la adoptarea reglementărilor care vizează constituirea comisiilor de evaluare. Proiectul urmărește reglementarea unei probleme distincte, referitoare la consecințele juridice ale declarării neconstituționalității dispozițiilor legale în temeiul cărora au fost efectuate numiri în funcție.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Proiectul nu are ca obiect transpunerea directă a unui act juridic al Uniunii Europene în legislația națională.
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Proiectul nu vizează implementarea directă a unui act juridic concret al Uniunii Europene. Totodată, obiectivele urmărite prin proiect, referitoare la respectarea supremației Constituției, legalitatea procedurilor de constituire a organismelor instituționale și consolidarea încrederii în reforma justiției, sunt relevante în contextul angajamentelor Republicii Moldova privind consolidarea statului de drept și integrarea europeană.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
În vederea respectării prevederilor Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, ale Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și ale Regulamentului Parlamentului, proiectul urmează a fi publicat pe pagina web oficială a Parlamentului și supus procedurilor de consultare publică. Având în vedere obiectul reglementării, se consideră oportună consultarea Ministerului Justiției, a Consiliului Superior al Magistraturii, a Consiliului Superior al Procurorilor, a Comisiei de evaluare a procurorilor, precum și a partenerilor de dezvoltare implicați în procesul de evaluare externă. Consultările publice urmăresc asigurarea unei dezbateri transparente și a examinării obiective a soluțiilor legislative propuse.
7. Concluziile expertizelor
Proiectul urmează a fi remis autorităților competente pentru avizare și efectuarea expertizelor prevăzute de legislație, inclusiv expertizei juridice și expertizei anticorupție. Concluziile avizelor și expertizelor vor fi examinate în procesul de definitivare a proiectului de lege.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Proiectul se încorporează în cadrul normativ existent prin modificarea punctuală a Legii nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative. Modificările vizează art. 7 din lege, care reglementează calitatea de membru al comisiei de evaluare și cazurile de încetare a acesteia.

Totodată, prin dispozițiile finale și tranzitorii ale proiectului sunt reglementate consecințele aplicării noului temei legal asupra mandatelor membrilor Comisiei de evaluare a procurorilor numiți în baza procedurii derogatorii declarate neconstituționale.

Proiectul nu modifică obiectul evaluării externe, categoriile subiecților evaluați, criteriile de evaluare, competențele comisiilor sau procedura de examinare a rezultatelor evaluării.

Nu este necesară modificarea altor acte normative pentru implementarea prevederilor proiectului.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Implementarea proiectului nu necesită adoptarea unor acte normative secundare.

La data intrării în vigoare a noii legi, mandatele care intră sub incidența dispozițiilor finale și tranzitorii vor înceta de drept.

Parlamentul, în termen de cinci zile lucrătoare de la intrarea în vigoare a legii, va adopta hotărâri individuale de constatare a încetării mandatelor respective și va dispune actualizarea componenței nominale a Comisiei de evaluare a procurorilor.

Neadoptarea hotărârilor constatatoare în termenul stabilit nu va împiedica încetarea de drept a mandatelor, în condițiile legii.

În termen de 15 zile lucrătoare de la intrarea în vigoare a legii, Parlamentul va iniția procedura de completare a locurilor devenite vacante, cu respectarea prevederilor art. 6 alin. (1) și (5) și ale art. 7 alin. (1) din Legea nr. 252/2023.

Comisia juridică, pentru numiri și imunități și Secretariatul Parlamentului vor asigura realizarea procedurilor parlamentare necesare, în limitele competențelor legale.

Deputat în Parlament